Bijlage IV – Geborgd natuurherstel

Inleiding
Net zoals er verplichtingen gelden voor (agrarische) ondernemers en de overheid, moeten terreinbeherende organisaties ook leveren. Voor natuurverbetering en vergunningverlening, juridische procedures en het afwijzen van intrekkings- en handhavingsverzoeken, is het van belang dat natuurherstel ook daadwerkelijk wordt gerealiseerd. Daarmee kan worden voldaan aan de verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijnen (VHR) en komt Nederland van het slot. Voor natuurherstel is het belangrijk om te kijken naar de werkelijke staat van de natuur en daarbij alle drukfactoren te beschouwen – inclusief die van waterkwaliteit, verdroging, predatoren en versnippering.

Het kabinet wil samen met provincies zorgdragen voor meer zicht op de resultaten van natuurherstel en -beheer te versterken en te borgen. Hiervoor is een verdere professionalisering van het hele systeem nodig. Dat omvat ook het certificerings- en verantwoordingssysteem.

Afspraken met terreinbeherende organisaties
Het kabinet spreekt heldere verantwoording en verplichtingen af met terreinbeherende organisaties met en provincies en Rijkswaterstaat over bijvoorbeeld op kwaliteit van beheer, doelmatigheid en type maatregelen. Voor de financiële borging investeert het kabinet incidenteel € 2,2 miljard en na 2035 ook nog structureel € 200 miljoen per jaar extra in natuurmaatregelen, waarvan het grootste deel voor natuurbeheer. Provincies en het Rijk trekken samen in 2027 al € 100 miljoen extra uit voor beheer en hebben hier onlangs afspraken over gemaakt. Daarbij zal het kabinet sturen op het verhogen van de vergoedingen voor de terreinbeherende organisaties. Bij de besteding hiervan benut het kabinet waar mogelijk ook kansen voor veenweiden en de landelijke bossenstrategie.

Natuurherstel
Natuurherstelmaatregelen bestaan bijvoorbeeld uit het verbeteren van hydrologische omstandigheden in de omgeving van natuurgebieden, het voorkomen en bestrijden van invasieve exoten en het gezonder maken van bossen. Het uitvoeren van deze herstelmaatregelen doet het kabinet zoveel mogelijk in samenhang met andere maatschappelijke opgaven, zoals natuurbrandbeheersing. Het kabinet geeft hierbij bovendien invulling aan de ambities voor een natuurinclusieve samenleving, waarbij bestaande overheidsgronden maximaal worden benut, zoals bij het ecologisch beheren van wegbermen en dijklichamen.

Het kabinet werkt dit verder uit, inclusief de mogelijkheden dit te financieren. De natuurherstelmaatregelen zijn per direct nodig. Om die reden is voor 2026 al circa € 100 miljoen vrijgemaakt voor het uitvoeren van concrete projecten, zoals benoemd in de brief van 26 juni 2026. Het gaat daarbij om een breed scala van projecten, van hydrologisch herstel tot de aanpak van exoten.

Beleidsmatige borging natuurherstel en -beheer
Het duurzaam herstellen en effectief beheren van onze natuur is van groot belang om stappen te zetten op weg naar een robuuste natuur en vergunningverlening, zoals ook opgenomen in de Bouwsteen Natuur van de koepels van decentrale overheden en van natuurbeheerders. Staatsbosbeheer voert hiertoe samen met Natuurmonumenten met onderzoek ‘Doelsturing in natuurbeheer’ uit. De uitkomsten verwacht het kabinet voor het einde van het jaar met uw Kamer te kunnen delen. De invloed die beheerders hebben is maatregelen zo goed mogelijk uit te voeren die passen bij wat het gebied nodig heeft. In de SNL-systematiek is de uitvoering van natuurbeheer geborgd middels verschillende procedures en controles. De eerste bevindingen van het onderzoek geven aan dat er ruimte bestaat om de werking van het SNL in de praktijk verder te verbeteren. Zo lijkt het wenselijk om de betrokkenheid van LVVN in het SNL te vergroten, enerzijds vanwege de behoefte aan meer (in)zicht op natuurbeheer (bijvoorbeeld vanwege de Rijks-verantwoordelijkheid voor VHR-doelen) en anderzijds vanwege de landelijke rol in het oplossen van bijvoorbeeld provincieoverstijgende drukfactoren.

Het is van belang dat de terreinbeherende organisaties de effectiviteit van hun natuurbeheer blijven evalueren om zo te kunnen blijven leren en hun beheer effectief en efficiënt kunnen uitvoeren. De komende tijd gaat het kabinet samen met medeoverheden en beheerders verder uitwerken, hoe de VHR-doelen per gebied op een duidelijkere manier kunnen doorwerken in afspraken over het natuurbeheer. Daarbij zal duidelijk moeten worden in hoeverre dat aanpassing of verder borging vraagt van onderdelen van de SNL-systematiek, inclusief de mogelijkheid met Kritische Prestatie Indicatoren (KPI’s) te werken. De resultaten neem ik mee bij het vormgeven van het Natuurpact 2.0, wat het kabinet in 2027 gaat afspreken met alle relevante partijen. In het Natuurpact 2.0 krijgt doelsturing een prominente plek, ten behoeve van de *juridische borging*. Indien beheerders

noodzakelijke maatregelen niet getroffen hebben, sturen we bij middels de mogelijkheden van het subsidie-instrument. Indien het bereiken van genoemde doelen door externe omstandigheden (zoals klimaatverandering) onmogelijk blijkt, zullen de partijen gezamenlijk bekijken wat dit betekent voor de gemaakte afspraken.

Het kabinet investeert ook in het versterken en uitbreiden van natuurmonitoring: meten is weten. In het coalitieakkoord is opgenomen dat Nederland elke twee jaar de landelijke en regionale voortgang op het gebied van natuur, bodem en water monitort, en indien nodig bijstuurt. Bij het versterken van de monitoring, inclusief de mogelijkheid van een onafhankelijke toetsing, kijkt het kabinet naar de voorstellen in de Bouwsteen Natuur van een brede coalitie van betrokken partijen.